

Be a Nelson – les 1 – Primair Onderwijs - Onderbouw

Voor de leerkracht

- ◆ Bouwsteen 1 is een inleiding op de andere bouwstenen.
- ◆ Bouwsteen 6 vloeit logisch voort uit bouwsteen 4.

Doelstelling:

- ◆ Leerlingen kennen de belangrijkste gebeurtenissen uit het leven van Nelson Mandela.
- ◆ Leerlingen ontdekken wat zij 'heldhaftig' aan Mandela's levensverhaal vinden.

Bouwstenen

1. Verhaal

Inleiding

- ◆ Nodig: een wereldkaart of wereldbol
Om duidelijk te maken dat het verhaal over Nelson Mandela niet in Nederland speelt, laat u zien waar Zuid-Afrika ligt. Wijs ook Nederland aan op een kaart of een wereldbol. Vraag wie weet hoe lang je moet reizen om daar te komen (ongeveer 11 uur vliegen).

Lees het verhaal 'Een mooie dag' over het leven van Nelson Mandela voor.

- ◆ Nodig: download van het verhaal
- ◆ Eventueel nodig: foto van een jonge Nelson Mandela, foto van een bordje met 'Verboden voor...' erop, foto van Robbeneiland en/of de gevangenis van Nelson, foto van Nelson Mandela op leeftijd die lacht. U vindt deze foto's eenvoudig op internet.

Weetjes over Nelson Mandela en Zuid-Afrika:

- ◆ Naam
Nelson Mandela wordt lang geleden, op 18 juli 1918, geboren in Zuid-Afrika, een land ver bij Nederland vandaan.
Nelson woont in een klein dorpje. Daar geven ze hem een speciale naam: Rolihlahla. Dat betekent 'herrieschopper'.
Maar Nelson maakt niet altijd herrie. 's Avonds als het vuur brandt, is hij muisstil. Want dan vertellen de mannen van het dorp verhalen. Verhalen over helden.
Nelson staart naar het vuur. Later... ooit... wil hij ook een held zijn!
- ◆ Advocaat
Als Nelson Mandela kind is, gaat hij naar school. Dat is ongewoon in zijn land. De meeste zwarte kinderen gaan niet naar school. Nelson leert door en wordt advocaat. Hij helpt mensen die door de politie opgepakt worden, bijvoorbeeld omdat ze op een bankje voor blanken zitten.

◆ Apartheid

In Zuid-Afrika wonen blanke en zwarte mensen. Maar ze leven niet door elkaar maar apart. Er zijn regels die ze uit elkaar houden. Een zwarte vrouw mag niet met een blanke man trouwen. Een zwart gezin mag niet in hetzelfde flatgebouw wonen als blanke gezinnen. In de fabriek werken zwarte mensen. In een andere fabriek werken blanke mensen. Wie zich niet aan deze regels houdt, wordt opgepakt door de politie.

◆ Held

Mensen vinden Nelson Mandela een held omdat hij steeds zei: 'Het is lelijk en niet goed dat zwarte en blanke mensen apart van elkaar leven.'

Zelfs in de gevangenis zei hij dat. Als hij geslagen werd omdat hij het zei, hield hij even zijn mond. Maar daarna zei hij het weer.

Omdat Nelson Mandela het bleef zeggen, gingen steeds meer mensen erover nadenken. Hij zorgde ervoor dat niemand kon vergeten dat zwarte en blanke mensen gelijk zijn.

◆ Verandering

De veranderingen in Zuid-Afrika beginnen als Frederik Willem de Klerck president wordt. Hij is de nieuwe baas van de regering. Hij vindt het ook verdrietig dat bruine en witte mensen in Zuid-Afrika niet op dezelfde bankjes mogen zitten in het park. Hij wil dit veranderen.

Heel veel mensen in Zuid-Afrika worden boos op de Klerck. Die willen dat blanken en zwarten apart blijven. Maar gelukkig zijn er ook veel mensen die het, net als Nelson Mandela, een goed plan vinden.

2. Gesprek

Laat de kinderen met elkaar het verhaal over het leven van Nelson Mandela navertellen, bijvoorbeeld aan de hand van de foto's.

Lees het gedicht 'De held van Pim' voor.

De held van Pim

*Pim denkt aan een held
met grote, dikke spieren.*

*Een man van wel twee meter
en nog sterker dan een leeuw.*

*Pim denkt aan een held
die gaat vechten met tien stieren
die een boom zo uit de grond trekt
en die houdt van grof geweld.*

*Pim denkt aan een held
met kracht in beide benen
die dreunend op de grond stamp
en de aarde trillen laat.*

*Pim denkt aan een held
Die vaak gooit met zware stenen,
die de oorlog snel zal winnen
en die schopt en schiet en slaat.*

Maar dan...

*dan hoort Pim van Mandela,
van een man die anders vecht.
Die opkomt voor een ander,
voor geluk en voor het recht.
Mandela vindt dat mensen
gelijk zijn, blank en zwart,
die dus hetzelfde mogen,
samen, niet apart.*

*Samen op een bankje.
Samen in een flat.
Samen op de scholen.
Samen in een bed.*

*En dan...
dan vindt Pim die Nelson
veel sterker dan die held
die vecht met dikke spieren,
met bommen en geweld.
Want Nelson vecht met woorden
die over vrede gaan:
'Hou vol! Ga door! 't Wordt anders!
We kunnen 't samen aan!'*

*Samen in een woonwijk.
Samen in een land.
Samen weer regeren.
Samen naar het strand.*

*Pim denkt nu aan Nelson.
Mandela is zijn held.
Woorden zijn vaak sterker
dan spieren en geweld.*

Vragen die u hierna kunt stellen:

- ◆ Wanneer vind jij iemand een held?
- ◆ Wie vind jij nog meer een 'held'? Waarom vind je dat?
- ◆ Waarom denk je dat mensen Nelson Mandela een held vinden?
- ◆ Wat vind jij 'heldhaftig' aan Nelson Mandela?

3. Samenwerken

Verdeel de groep in tweetallen.

Geef elk tweetal een A3-papier en laat dat in de breedte doormidden vouwen.

Vertel dat ze samen een heldenportret gaan maken. Aan de ene kant tekenen ze een held met dikke spierballen, aan de andere kant een held die vecht met zijn mond.

Ze mogen samen aan beide tekeningen werken, of de een aan de ene held en de andere aan de andere.

4. Verbeelding

Dans

Voor deze dans heeft u muziek nodig die van treurig naar blij gaat. Maak hiervoor gebruik van de muziek in het MP3-bestand of kies zelf passende muziek.

Verdeel de klas in zes groepen én een 'los' kind. De groepen maken kringen en houden elkaars handen vast. Ze dansen op de maat van de muziek. Horen de kinderen dat de muziek treurig is? Ze maken treurige bewegingen.

Het losse kind beweegt, ook treurig, tussen de groepen door. Het kijkt naar de groepen en schudt het hoofd.

Als de muziek vrolijker wordt, gaat het losse kind naar een kring en maakt deze los. Er ontstaat een slinger. Het losse kind en de slinger kinderen dansen door de klas naar de volgende kring. Daar maakt het losse kind weer de kring los en de slinger wordt langer. Het losse kind danst nu in het midden van de slinger. Kinderen aan het uiteinde van de slinger maken de laatste kringen los.

Wanneer de hele klas bij de slinger gehaald is, laten alle kinderen hun handen los. Ze zoeken een plek in de klas en bewegen op hun eigen manier op de – inmiddels blij – muziek.

TIP: Om het gevoel van apartheid nog meer in de dans tot uitdrukking te laten komen, kunt u kringen maken op basis van overeenkomsten tussen de kinderen. Bijvoorbeeld: alle kinderen met een bril in de ene kring, alle kinderen met een rood kledingstuk in de andere enz.

5. Actie

In deze eerste les is het nog te vroeg voor concrete actietips.

6. Presenteren

Presenteer aan een hogere groep (5 t/m 8) de dans over 'apart en samen' die beschreven staat bij bouwsteen 4.

7. Reflecteren

Zoek een foto op internet van Nelson Mandela en print die. U kunt ook de foto die u gebruikt heeft bij bouwsteen 1 gebruiken. Knip van een A4-tje een praatwolk voor elk kind (of laat ze dat zelf doen).

Vraag elk van de kinderen wat zij nog weten van het verhaal van Nelson Mandela. Schrijf dit in een praatwolk. Schrijf de naam van het kind erbij. NB: Oudere kinderen kunnen dit ook zelf doen. Plak Nelson Mandela's silhouet op een muur of een raam. Plak alle praatwolken eromheen.

TIP: laat een kind uit een hogere groep u helpen bij het vullen en opplakken van de praatwolken.

Kijk met elkaar naar de praatwolkmuur. Stel de vraag: waarom vind je Nelson Mandela een held? Praat er samen over en kom tot een groepsantwoord op deze vraag. Schrijf dit antwoord op de foto van Nelson Mandela. Begin de zin met: 'Wij vinden Nelson Mandela een held omdat...'